ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

протокол від 5 вересня 2025 р.
№ 5

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»
факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту

Рекомендовано на засіданні кафедри міжнародних відносини і політичного менеджменту
25 серпня 2025 р., протокол № 8

Розробники: д. н. д. у., д. е. н., проф. ГРИЦИШЕН Димитрій, д. е. н., доц. ГРАБЧУК Ірина, д. е. н., доц. АБРАМОВА Ірина, д. н. д. у., проф. КСЕНДЗУК Валентина, к. е. н., доц. ЮРКІВСЬКИЙ Олександр, к. е. н., ст. викл. ПОПЛАВСЬКИЙ Павло

Житомир
2025

УДК 378.147:339.9(072)

Методичні рекомендації для підготовки та написання кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини» [Електронне видання]. – Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2025. – 39 с.

Розробники:
ГРИЦИШЕН Димитрій – д. н. д. у., д. е. н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи та інноваційного розвитку
ГРАБЧУК Ірина – д. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
АБРАМОВА Ірина – д. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
КСЕНДЗУК Валентина – д. н. д. у., професор, професор кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ЮРКІВСЬКИЙ Олександр – к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ПОПЛАВСЬКИЙ Павло – к. е. н., ст. викладач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту

Рецензенти:
ЛАВРИНЕНКО Вячеслав – керівник проєктів філії АТ Укрексімбанк у м. Житомирі
БОГОЯВЛЕНСЬКА Юлія – к.е.н., доцент, начальник Офісу фандрейзингу Державного університету «Житомирська політехніка»

Затверджено Вченою радою факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин (протокол № 8 від «27» серпня 2025 р.)

Методичні рекомендації призначені для забезпечення підготовки, виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини». У методичних рекомендаціях визначено вимоги до вибору теми, організації наукового дослідження, структури, змісту, оформлення, апробації результатів, подання та захисту кваліфікаційної роботи магістра, а також критерії її оцінювання.

ЗМІСТ

Вступ…… 4

1. Загальні положення…… 5

2. Організація та навчально-методичне кваліфікаційною роботою……... 7

3. Вибір теми кваліфікаційної роботи…..……... 9

4. Структура і зміст кваліфікаційної роботи……... 11

5. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи……. 19

6. Рекомендована тематика кваліфікаційних робіт……. 21

7. Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи…..…..…… 27

8. Рекомендовані джерела ……. 30

9. Інформаційні ресурси в Інтернеті ……..…… 32

Додатки…… 34

ВСТУП

Кваліфікаційна робота є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини».

Відповідно до навчального плану обсяг освітнього компонента «Кваліфікаційна робота» становить 9 кредитів ЄКТС, загальна кількість годин – 270 годин. Освітній компонент є обов'язковим і передбачений для здобувачів денної форми навчання на другому році підготовки у першому семестрі. Формою підсумкового контролю є захист кваліфікаційної роботи.

Методичні рекомендації визначають загальні вимоги до підготовки, виконання та захисту кваліфікаційної роботи, порядок вибору й затвердження теми, організацію наукового керівництва, вимоги до структури, змісту, обсягу та оформлення роботи, особливості підготовки анотації, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел і додатків, а також порядок попереднього захисту, публічного захисту перед екзаменаційною комісією та критерії оцінювання результатів дослідження.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини», наукових керівників кваліфікаційних робіт, рецензентів, членів екзаменаційної комісії та інших учасників освітнього процесу, залучених до організації, супроводу й оцінювання кваліфікаційних робіт.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота магістра є завершальним етапом підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини».

Під час підготовки, виконання та захисту кваліфікаційної роботи магістра здобувач вищої освіти має підтвердити рівень сформованості загальних і спеціальних компетентностей, набутих у процесі навчання, продемонструвати здатність до самостійного наукового пошуку, критичного аналізу, узагальнення та інтерпретації інформації, а також уміння застосовувати сучасні методи дослідження для розв’язання складних теоретичних і прикладних завдань у сфері міжнародних економічних відносин.

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає опрацювання наукової, статистичної, аналітичної, нормативно-правової, фінансово-економічної, зовнішньоекономічної, митної, податкової та іншої інформації, релевантної темі дослідження. Здобувач має продемонструвати вміння добирати, систематизувати й аналізувати джерела, використовувати сучасні цифрові інструменти обробки даних, формулювати обґрунтовані висновки, розробляти практичні рекомендації та презентувати результати власного дослідження.

Кваліфікаційна робота магістра повинна мати самостійний, завершений, логічно структурований і науково обґрунтований характер. Її зміст має відповідати тематиці освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини».

У результаті виконання кваліфікаційної роботи здобувач має оволодіти наступними компетентностями, визначеними освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»:

ЗК1. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

СК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.

СК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.

СК4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.

СК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для досягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

СК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і їхнього впливу на економічний розвиток країн.

СК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.

СК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахування кон'юнктурних змін.

СК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність доопанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК10. Здатність ініціювати, розробляти, обґрунтовувати та управляти міжнародними проєктами і програмами, зокрема в межах грантового фінансування ЄС, інших міжнародних донорських інституцій, із забезпеченням стратегічної доцільності, фінансової ефективності, прозорості та підзвітності їх реалізації.

Написання та захист кваліфікаційної роботи завершується формуванням наступних програмних результатів:

РН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

РН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

РН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

РН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог, працювати самостійно і в команді, брати на себе ініціативу та відповідальність, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставлених цілей, забезпечувати якість

виконуваних робіт, аргументувати результативність економічної діяльності у мінливому середовищі.

РН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

РН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

РН7. Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.

РН8. Розробляти і досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

РН9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.

РН10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.

РН11. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб’єктів міжнародних економічних відносин .

РН12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.

РН13. Ідентифікувати зміни кон’юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

РН14. Презентувати результати власних досліджень, шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

РН15. Розробляти, структурувати та презентувати грантові заявки і міжнародні проєкти відповідно до вимог програм ЄС, інших міжнародних донорських організацій, здійснювати фінансове планування, бюджетування, моніторинг, оцінювання результативності та підготовку звітності з використанням сучасних цифрових інструментів управління проєктами.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ

Навчально-методичне керівництво підготовкою кваліфікаційної роботи магістра здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-

професійною програмою «Міжнародні економічні відносини» забезпечує кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту.

Кваліфікаційна робота магістра виконується здобувачем вищої освіти самостійно під керівництвом наукового керівника та має засвідчити рівень сформованості загальних і спеціальних компетентностей, здатність до наукового пошуку, аналітичного мислення, узагальнення результатів дослідження та розроблення обґрунтованих пропозицій у сфері міжнародних економічних відносин.

Процес виконання кваліфікаційної роботи магістра включає такі основні **етапи:**

1) вибір та попереднє погодження теми кваліфікаційної роботи з науковим керівником;
2) обговорення й затвердження теми кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри;
3) затвердження теми кваліфікаційної роботи наказом по університету;
4) отримання індивідуального завдання на виконання кваліфікаційної роботи;
5) складання та погодження з науковим керівником робочого плану дослідження;
6) добір, вивчення, систематизація й опрацювання наукових, статистичних, аналітичних, нормативно-правових, фінансово-економічних, зовнішньоекономічних та інших джерел інформації за темою роботи;
7) формування бібліографії та інформаційної бази дослідження;
8) проведення теоретичного, аналітичного та прикладного дослідження відповідно до теми кваліфікаційної роботи;
9) письмове викладення матеріалів дослідження, підготовка розділів роботи та їх подання науковому керівнику для перевірки;
10) обговорення змісту роботи з науковим керівником, доопрацювання тексту відповідно до зауважень і рекомендацій;
11) апробація результатів дослідження та / або підготовка пропозицій щодо їх практичного використання;
12) формулювання висновків і пропозицій, остаточне оформлення списку використаних джерел, додатків та інших структурних елементів роботи;
13) оформлення кваліфікаційної роботи відповідно до встановлених вимог;
14) подання кваліфікаційної роботи на випускову кафедру;
15) перевірка змісту кваліфікаційної роботи та технічна перевірка на плагіат, експертний аналіз;
16) отримання відгуку наукового керівника та рецензії рецензента;
17) рішення про допуск або доопрацювання;
18) підготовка презентації та доповіді до захисту;
19) захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією.

Підготовкою кваліфікаційної роботи магістра керує науковий керівник, закріплений за відповідним здобувачем вищої освіти.

Науковий керівник:

1) консультує здобувача вищої освіти з питань вибору, уточнення та обґрунтування теми кваліфікаційної роботи;

2) надає рекомендації щодо формування наукового апарату дослідження, зокрема визначення актуальності, мети, завдань, об’єкта, предмета, методів та інформаційної бази дослідження;

3) допомагає здобувачеві скласти робочий план кваліфікаційної роботи;

4) рекомендує наукову літературу, аналітичні звіти, статистичні бази даних, нормативно-правові документи, міжнародні інформаційні ресурси та інші джерела, релевантні темі дослідження;

5) проводить консультації відповідно до затвердженого графіка або за індивідуальною домовленістю;

6) контролює дотримання здобувачем календарного плану виконання кваліфікаційної роботи;

7) перевіряє окремі розділи та завершений текст кваліфікаційної роботи;

8) надає зауваження й рекомендації щодо доопрацювання змісту, структури, аргументації, аналітичної частини та оформлення роботи;

9) оцінює ступінь самостійності виконання дослідження, логічність викладу, обґрунтованість висновків і пропозицій;

10) визначає готовність кваліфікаційної роботи до подання на кафедру та попереднього захисту;

11) готує відгук на кваліфікаційну роботу, у якому за умови виконання здобувачем встановлених вимог рекомендує її до захисту.

Здобувач вищої освіти несе відповідальність за самостійність виконання кваліфікаційної роботи, достовірність використаних даних, коректність посилань на джерела, дотримання принципів академічної доброчесності, своєчасне подання розділів роботи на перевірку та виконання календарного графіка підготовки кваліфікаційної роботи.

3. ВИБІР ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Вибір теми кваліфікаційної роботи є важливим етапом підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти до виконання самостійного наукового дослідження. Тема має бути актуальною, науково обґрунтованою, практично значущою та відповідати змісту освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини», спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» і спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини».

Під час вибору теми кваліфікаційної роботи здобувачеві вищої освіти доцільно **враховувати:**

– власні наукові інтереси та попередній досвід підготовки наукових робіт, тез доповідей, статей, аналітичних матеріалів, презентацій або участі в наукових заходах;

– результати практичної підготовки, зокрема матеріали наукової, переддипломної чи іншої практики;

– актуальність проблеми для сучасного розвитку міжнародних економічних відносин, міжнародної торгівлі, міжнародного бізнесу, європейської інтеграції, міжнародного фінансування, грантової та проєктної діяльності, академічної мобільності, інноваційного підприємництва або інших напрямів міжнародної економічної діяльності;

– можливість доступу до необхідних інформаційних джерел, статистичних даних, аналітичних звітів, міжнародних баз даних, нормативно-правових документів, матеріалів міжнародних організацій, підприємств, установ чи організацій;

– відповідність теми майбутній професійній діяльності, науковим інтересам здобувача та перспективам його професійного розвитку;

– можливість формулювання науково обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій за результатами дослідження;

– відповідність теми напрямам науково-дослідної роботи кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту та запитам стейкхолдерів.

Кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту щорічно рекомендує та затверджує тематику кваліфікаційних робіт з урахуванням сучасних викликів, тенденцій і процесів у сфері міжнародних економічних відносин, міжнародної економічної діяльності, євроінтеграції, глобального розвитку, проєктного фінансування, грантової діяльності, інноваційного розвитку та відновлення України.

Під час вибору теми здобувач вищої освіти може враховувати рекомендації наукового керівника, завідувача кафедри, членів групи забезпечення освітньої програми, представників роботодавців, практиків, стейкхолдерів та інших компетентних осіб.

В окремих випадках здобувач вищої освіти має право запропонувати власну тему кваліфікаційної роботи, не передбачену рекомендованою тематикою кафедри. Така тема повинна відповідати освітньо-професійній програмі, бути пов’язаною зі сферою міжнародних економічних відносин, мати належне теоретичне та інформаційне забезпечення, а також бути погодженою з науковим керівником і затвердженою на засіданні кафедри.

У процесі вибору теми слід враховувати, що тема кваліфікаційної роботи має бути сформульована чітко, лаконічно й відображати основну проблему, об’єкт або предмет дослідження. Не допускається повне дублювання тем

кваліфікаційних робіт здобувачів одного року випуску без істотної відмінності в об’єкті, предметі, інформаційній базі або дослідницькому фокусі.

Кафедра призначає наукового керівника кваліфікаційної роботи з урахуванням напряму його наукових інтересів, тематики дослідження здобувача та кадрового забезпечення освітньої програми. Здобувач вищої освіти разом із науковим керівником уточнює тему кваліфікаційної роботи в остаточній редакції, після чого вона обговорюється та схвалюється на засіданні кафедри.

Після погодження теми здобувач вищої освіти разом із науковим керівником уточнює план дослідження, визначає основні завдання, методи, інформаційну базу, графік підготовки окремих розділів, порядок консультування та терміни подання роботи на кафедру.

Дотримання встановлених термінів виконання кваліфікаційної роботи контролюється науковим керівником. Під час підготовки роботи науковий керівник консультує здобувача, а за потреби до консультацій можуть залучатися інші науково-педагогічні працівники, фахівці-практики, представники роботодавців або стейкхолдери.

4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота є самостійним завершеним науково-прикладним дослідженням здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, що має чітку логіку побудови, послідовність викладення матеріалу, наукову обґрунтованість, прикладну спрямованість і завершеність.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра має становити орієнтовно 70 сторінок друкованого тексту без урахування списку використаних джерел і додатків. Остаточний обсяг роботи визначається з урахуванням теми дослідження, специфіки об’єкта, обсягу аналітичного матеріалу та рекомендацій наукового керівника.

Кваліфікаційна робота має відповідати таким **вимогам:**

– бути виконаною на актуальну тему, що відповідає сучасним викликам, тенденціям і перспективам розвитку міжнародних економічних відносин;

– характеризуватися самостійністю наукового пошуку здобувача вищої освіти;

– мати чітко сформульовану мету, взаємопов’язані завдання, об’єкт, предмет, гіпотезу та методи дослідження;

– містити теоретичне обґрунтування досліджуваної проблеми, аналітичну оцінку її сучасного стану та практичні рекомендації щодо її вирішення;

– базуватися на використанні сучасних наукових підходів, методів економічного аналізу, порівняльного оцінювання, моделювання, прогнозування, статистичної обробки даних та цифрових інструментів;

– забезпечувати достовірність використаних даних, коректність проведених розрахунків, обґрунтованість висновків і практичну значущість рекомендацій;

– відповідати вимогам академічної доброчесності, не містити академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів;

– мати науковий стиль викладу, логічну структуру, належне оформлення та повний список використаних джерел.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Обсяг – 9 кредитів ECTS (270 годин). Тривалість – 6 тижнів, тижні 12–17 III семестру другого року навчання. Орієнтовне навчальне навантаження – 45 годин на тиждень.

№	Етап і зміст роботи здобувача	Тиждень	Години
1	Погодження та затвердження теми роботи, уточнення мети, завдань і плану дослідження.	12	9
2	Підготовка вступу та першого розділу: теоретичні засади, огляд джерел і методи дослідження.	12	36
3	Підготовка другого розділу: оброблення даних, аналіз об’єкта дослідження.	13	45
4	Підготовка третього розділу: практичні рекомендації.	14	45
5	Узагальнення результатів, написання висновків, оформлення джерел і додатків; підготовка повного тексту роботи.	15	27
6	Попередній захист роботи на кафедрі, представлення результатів і отримання рекомендацій щодо доопрацювання.	15	18
7	Доопрацювання роботи за результатами попереднього захисту та погодження остаточної редакції з керівником.	16	18
8	Подання остаточної електронної версії та обов’язкова технічна перевірка на наявність текстових збігів.	16	9
9	Незалежний змістовий аналіз роботи керівником і рецензентом; отримання відгуку та рецензії.	16	9
10	Подання атестаційних матеріалів та оприлюднення перевіреної роботи в репозитарії до захисту.	16	9
11	Підготовка доповіді, презентації та відповідей на запитання; консультації щодо публічного захисту.	17	42
12	Публічний захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією.	17	3
Разом		**6 тижнів**	**270**

Конкретні календарні дати визначаються відповідно до графіка освітнього процесу та затвердженого розкладу роботи екзаменаційної комісії. Наведені години відображають навчальне навантаження здобувача, включаючи самостійну роботу та консультації.

Підготовка та допуск кваліфікаційної роботи здійснюються в такій послідовності:

1. Здобувач подає повний текст роботи керівнику та проходить попередній захист на кафедрі. За отриманими рекомендаціями роботу доопрацьовує і погоджує її остаточну редакцію з керівником.

2. Здобувач подає остаточну електронну версію керівнику. Керівник передає її відповідальній особі факультету для технічної перевірки в спеціалізованому програмному засобі, визначеному Університетом.

3. Відповідальна особа факультету формує звіт про текстові збіги та одночасно передає однакову версію роботи і звіту керівнику та рецензенту.

4. Керівник і рецензент паралельно та незалежно здійснюють змістовий аналіз роботи, звіту і джерел збігів, оформлюють відгук та рецензію і передають їх завідувачу кафедри.

5. Завідувач кафедри приймає рішення про допуск за умови, що здобувач виконав всі вимоги навчального плану.

6. Після допуску перевірену версію роботи оприлюднюють у репозитарії до початку захисту. Остаточну роботу, відгук, рецензію та інші передбачені документи передають для проведення атестації.

7. Здобувач здійснює публічний захист роботи перед екзаменаційною комісією відповідно до затвердженого розкладу.

Перед прийняттям рішення про допуск до захисту кваліфікаційна робота підлягає обов'язковій перевірці на наявність текстових збігів за допомогою програмного засобу AntiPlagiarism (для учасників освітнього процесу перевірки є безоплатними). Науковий керівник і рецензент аналізують сформований звіт подібності та зміст роботи. Якщо показник текстової запозиченості перевищує 25 %, здійснюється додаткова експертиза для з’ясування характеру виявлених збігів. Перевищення цього порогу не вважається автоматичним підтвердженням плагіату, а виступає індикатором ризику та підставою для поглибленого аналізу.

За наявності усувних недоліків робота повертається здобувачу на доопрацювання з подальшою повторною перевіркою. У разі виявлення обґрунтованих ознак порушення академічної доброчесності матеріали передаються на розгляд Комісії з академічної доброчесності Університету.

Тексти прийнятих до захисту кваліфікаційних робіт оприлюднюються у відкритому доступі в машинозчитувальному форматі в інституційному репозитарії Університету. Кваліфікаційні роботи, які за своїм змістом та оформленням не відповідають установленим вимогам, до захисту в екзаменаційній комісії не допускаються.

Кваліфікаційна робота магістра повинна мати таку орієнтовну **структуру:**
– титульний аркуш;
– завдання на кваліфікаційну роботу;
– анотація українською та англійською мовами;
– зміст;
– вступ;
– основна частина, що складається з трьох розділів;
– висновки;
– список використаних джерел;
– додатки.

Зміст кваліфікаційної роботи має становити орієнтовно 1-1,5 сторінки. У змісті зазначаються назви всіх структурних частин роботи, розділів і підрозділів із зазначенням початкових сторінок. Назви розділів і підрозділів у змісті та в тексті роботи мають бути ідентичними. План роботи повинен відображати суть проблеми, її складність, логіку дослідження та послідовність розкриття теми. Назви розділів і підрозділів мають бути стислими, змістовними, науково коректними, тісно пов’язаними з темою роботи, але не дублювати її назву.

Анотація до кваліфікаційної роботи (до 1 сторінки) повинна містити коротку характеристику дослідження, його основну ідею, мету, завдання, об’єкт, предмет, методи дослідження, елементи наукової новизни, практичне значення, ключові результати та рекомендації. Анотація подається українською та англійською мовами. Після тексту анотації зазначаються ключові слова.

Вступ має становити орієнтовно 2-3 сторінки та містити обґрунтування актуальності теми, ступінь її наукової розробленості, мету, завдання, об’єкт, предмет, гіпотезу, методи дослідження, інформаційну базу, наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, апробацію результатів дослідження, публікації здобувача за темою роботи за наявності, а також структуру й обсяг кваліфікаційної роботи.

Остаточний текст вступу доцільно формувати після завершення основної частини роботи та уточнення отриманих результатів дослідження.

В актуальності теми обґрунтовується доцільність виконання дослідження. Актуальність може бути розкрита у двох аспектах: науковому та практичному. У науковому аспекті необхідно показати недостатню розробленість окремих питань, наявність дискусійних підходів, зміну характеристик досліджуваних явищ і процесів, потребу у використанні нових методів чи підходів. У практичному аспекті слід обґрунтувати значення теми для розвитку міжнародних економічних відносин, міжнародної економіки, зовнішньоекономічної діяльності, міжнародного бізнесу, європейської інтеграції, міжнародного проєктного фінансування, грантової діяльності,

академічної мобільності, інноваційного підприємництва або інших напрямів, релевантних освітній програмі.

Обґрунтування актуальності має бути чітким, аргументованим і не надмірно розлогим. Воно повинно демонструвати, яку саме наукову або прикладну проблему розв'язує кваліфікаційна робота магістра.

Мета кваліфікаційної роботи магістра повинна бути безпосередньо пов'язана з темою дослідження та відображати очікуваний кінцевий результат. Не рекомендується формулювати мету словами «дослідження», «вивчення», «аналіз», оскільки вони позначають процес, а не результат. Доцільніше використовувати формулювання: «обґрунтування теоретико-методичних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо…», «розроблення науково-практичних підходів до…», «удосконалення…», «формування…», «обґрунтування напрямів…».

Завдання кваліфікаційної роботи конкретизують мету та визначають логіку дослідження. Вони мають охоплювати теоретичний, методичний, аналітичний і рекомендаційний аспекти роботи. Завдання доцільно формулювати за допомогою дієслів: «узагальнити», «систематизувати», «уточнити», «проаналізувати», «оцінити», «визначити», «обґрунтувати», «розробити», «запропонувати».

Об'єкт дослідження – це процес, явище, система або сукупність відносин у сфері міжнародних економічних відносин, які породжують проблемну ситуацію та потребують наукового дослідження. Об'єкт дослідження формулюється одним реченням і має відповідати проблематиці кваліфікаційної роботи.

Предмет дослідження – це конкретний аспект, механізм, інструмент, метод, процес або сукупність зв'язків у межах об'єкта, які безпосередньо досліджуються у кваліфікаційній роботі. Предмет дослідження не повинен бути тотожним назві роботи, але має відображати її дослідницький фокус.

Гіпотеза дослідження – це наукове припущення щодо очікуваних результатів кваліфікаційної роботи, яке може бути перевірене в процесі дослідження. Гіпотеза має бути логічно пов'язаною з метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Вона не повинна містити положень, які неможливо теоретично, емпірично або аналітично перевірити.

Методи дослідження зазначаються відповідно до змісту кваліфікаційної роботи. Їх необхідно подавати не формально, а з поясненням, для вирішення яких завдань вони були використані. У кваліфікаційних роботах магістра з міжнародних економічних відносин можуть застосовуватися такі методи: аналіз і синтез, індукція і дедукція, абстрагування, узагальнення, системний підхід, порівняльний аналіз, структурно-функціональний аналіз, статистичний аналіз, економіко-математичне моделювання, прогнозування, SWOT-аналіз, PEST-аналіз, кореляційно-регресійний аналіз, графічний і табличний методи, метод

експертного оцінювання, контент-аналіз, кейс-стаді, бенчмаркінг та інші методи, релевантні темі дослідження.

Наприклад: «Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі використано такі методи дослідження: системний підхід – для розкриття сутності досліджуваного явища у системі міжнародних економічних відносин; порівняльний аналіз – для зіставлення міжнародного досвіду реалізації відповідних економічних процесів; статистичний аналіз – для оцінювання динаміки основних показників; графічний і табличний методи – для візуалізації результатів дослідження; SWOT-аналіз – для визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз розвитку досліджуваного об'єкта; метод узагальнення – для формулювання висновків і практичних рекомендацій».

Інформаційна база дослідження має містити наукові публікації українських і зарубіжних авторів, монографії, статті у фахових і наукометричних виданнях, нормативно-правові акти, статистичні дані, аналітичні звіти міжнародних організацій, матеріали офіційних сайтів державних установ, міжнародних інституцій, підприємств, організацій, донорських структур, грантових програм, а також інші джерела, релевантні темі кваліфікаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів повинна відображати особистий внесок здобувача у вирішення досліджуваної проблеми. Для кваліфікаційної роботи магістра доцільно формулювати положення наукової новизни через такі конструкції: «удосконалено», «набули подальшого розвитку», «уточнено», «систематизовано», «обґрунтовано». Формулювання наукової новизни має бути конкретним і не зводитися до простого опису того, що було зроблено в роботі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання висновків, рекомендацій, аналітичних матеріалів, розрахунків, моделей, прогнозів або проєктних пропозицій у діяльності підприємств, установ, організацій, органів публічного управління, закладів вищої освіти, громад, міжнародних організацій або інших суб'єктів, пов'язаних зі сферою міжнародних економічних відносин.

Апробація результатів дослідження передбачає участь здобувача у науково-практичних конференціях, круглих столах, семінарах, конкурсах студентських наукових робіт, підготовку тез доповідей, наукових статей, аналітичних записок, презентацій або інших матеріалів за темою кваліфікаційної роботи. За наявності публікацій у вступі зазначаються їхні вихідні дані.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи мають відображати кількість сторінок, структурних частин, таблиць, рисунків, використаних джерел і додатків.

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається, як правило, з трьох розділів: теоретико-методичного (15-20 сторінок),

аналітичного (20-25 сторінок) та рекомендаційного (20-25 сторінок). Розділи мають бути логічно взаємопов'язаними, а матеріал – викладеним послідовно, аргументовано та науково коректно. Кожен розділ повинен завершуватися короткими висновками, у яких узагальнюються основні результати, отримані в межах відповідного етапу дослідження.

Перший розділ – теоретико-методичний. У ньому розкриваються теоретичні засади досліджуваної проблеми, аналізується ступінь її наукової розробленості, узагальнюються підходи українських і зарубіжних науковців, уточнюються основні категорії, поняття, принципи, механізми та інструменти, пов'язані з темою дослідження. У цьому розділі доцільно розглянути еволюцію наукових підходів, дискусійні питання, нормативно-правове та інституційне забезпечення, а також методичні підходи, які використовуватимуться в подальшому аналізі.

Для кваліфікаційних робіт з міжнародних економічних відносин у першому розділі можуть досліджуватися теоретичні основи міжнародної торгівлі, міжнародного бізнесу, міжнародної економічної інтеграції, транснаціоналізації, глобалізації, міжнародного фінансування, міжнародної міграції, академічної мобільності, розвитку людського капіталу, грантової та проєктної діяльності, міжнародного агробізнесу, цифровізації міжнародних економічних процесів, економічної безпеки, сталого розвитку або інших напрямів відповідно до теми роботи.

Другий розділ – аналітичний. У ньому здійснюється аналіз сучасного стану об'єкта дослідження, динаміки основних показників, тенденцій, чинників впливу, проблем, ризиків і перспектив розвитку досліджуваного явища або процесу. Аналітичний розділ має базуватися на фактичних, статистичних, економічних, фінансових, зовнішньоекономічних, митних, інвестиційних, проєктних або інших даних, релевантних темі роботи.

У другому розділі доцільно використовувати динаміку показників щонайменше за останні 3-5 років, якщо це можливо з огляду на доступність інформації. Матеріали розділу повинні бути подані з використанням таблиць, рисунків, діаграм, графіків, розрахунків і відповідних аналітичних пояснень. Особливу увагу слід приділити виявленню причин проблем, оцінюванню впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, порівнянню міжнародного досвіду та визначенню резервів або можливостей удосконалення досліджуваного процесу.

Третій розділ – рекомендаційний. Він присвячується обґрунтуванню напрямів удосконалення предмета дослідження, розробленню практичних рекомендацій, пропозицій, моделей, сценаріїв, прогнозів, концепцій, стратегічних орієнтирів або проєктних рішень. Зміст третього розділу має логічно випливати з теоретичних положень першого розділу та результатів аналізу, проведеного у другому розділі.

У третьому розділі можуть бути обґрунтовані **рекомендації щодо**:

– активізації міжнародної економічної, зовнішньоекономічної, інвестиційної або інноваційної діяльності;

– розвитку міжнародного бізнесу, міжнародної торгівлі, міжнародного агробізнесу або експортного потенціалу;

– удосконалення механізмів європейської інтеграції, міжнародної співпраці, академічної мобільності або розвитку людського капіталу;

– залучення міжнародного фінансування, грантових ресурсів, донорської підтримки або міжнародної технічної допомоги;

– підвищення ефективності міжнародних проєктів, партнерств і програм;

– використання цифрових інструментів, аналітичних платформ, міжнародних баз даних і сучасних методів економічного аналізу;

– формування проєктної ідеї, дорожньої карти, аналітичної моделі, прогнозу або комплексу практичних заходів для вирішення виявленої проблеми.

Рекомендації повинні бути обґрунтованими, реалістичними, логічно пов’язаними з результатами аналізу та, за можливості, підтвердженими розрахунками, порівняльними оцінками, прогнозами, прикладами міжнародного досвіду або експертними висновками.

Після кожного розділу кваліфікаційної роботи подаються ***короткі висновки***, які узагальнюють основні результати відповідного розділу. Висновки до розділів не повинні дублювати загальні висновки до роботи.

У **загальних висновках**, обсягом орієнтовно 2-3 сторінки, підбиваються підсумки проведеного дослідження. У них необхідно послідовно відобразити, якою мірою досягнуто мету, вирішено поставлені завдання, підтверджено або уточнено гіпотезу дослідження, які основні результати отримано, які рекомендації запропоновано та в чому полягає їхнє практичне значення.

Загальні висновки мають бути чіткими, аргументованими й логічно пов’язаними зі змістом роботи. Для дотримання наукового стилю доцільно використовувати такі формулювання: «проаналізовано», «узагальнено», «систематизовано», «встановлено», «виявлено», «обґрунтовано», «доведено», «розроблено», «запропоновано», «удосконалено», «рекомендовано», «визначено перспективи».

Стиль викладу матеріалу у кваліфікаційній роботі магістра має бути науковим, логічним, аргументованим і коректним. Не рекомендується використовувати вислови «я вважаю», «мені здається», «я пропоную». Доцільно застосовувати формулювання: «на нашу думку», «вважається доцільним», «за результатами проведеного аналізу встановлено», «доцільно запропонувати», «отримані результати свідчать».

Додатки містять допоміжні матеріали, які не увійшли до основної частини роботи, але є необхідними для повноти розкриття теми. До додатків можуть бути включені:

– таблиці статистичних, аналітичних, фінансово-економічних, зовнішньоекономічних або інших даних;

– громіздкі розрахунки, проміжні результати аналізу, математичні моделі;

– графіки, діаграми, схеми, блок-схеми, алгоритми;

– матеріали соціологічних опитувань, анкетувань, експертного оцінювання;

– фрагменти нормативних документів, стратегій, програм, методик;

– приклади міжнародних проєктів, грантових програм, донорських інструментів;

– аналітичні записки, проєктні пропозиції, презентаційні матеріали;

– довідки про впровадження або апробацію результатів дослідження;

– інші матеріали, які підтверджують результати кваліфікаційної роботи.

Матеріали додатків повинні мати безпосередній зв’язок зі змістом кваліфікаційної роботи та використовуватися для підтвердження, деталізації або ілюстрації положень основного тексту.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп’ютера на аркушах білого паперу формату А4. При друкуванні тексту необхідно залишати поля таких розмірів: зліва – 30 мм, справа –10 мм, зверху – 20 мм та знизу – 20 мм. Текст кваліфікаційної роботи набирається шрифтом з відсічками Times New Roman розміром 14 пунктів з інтервалом 1,5 рядків, абзацний відступ 1,25 см без додаткових інтервалів між абзацами.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, малюнків, формул у змісті звіту подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний лист, на якому номер сторінки не ставиться. На наступних сторінках номери проставляються у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифри.

Заголовок будь-якої зі структурних частин не може знаходитися в кінці аркуша, після нього мусять бути принаймні два рядки тексту, що знаходяться на відстані 5 мм від заголовка. Заголовки змісту, вступу, висновків, списку використаних джерел і літератури, додатків, мають бути розміщені по центру рядка і написані великими літерами звичайним жирним шрифтом розміром 14 пунктів. Після заголовку пропускається один рядок.

Назви вступу, заголовки кожного розділу, висновків, переліку літератури та інших інформаційних джерел, додатків починаються з нової сторінки, а заголовки підрозділів – на тій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Ілюстрації (малюнки, фотографії, схеми, діаграми, графіки) та таблиці розміщують як на одній сторінці з машинописним текстом, так і на окремих

сторінках відразу після посилання на них за текстом. Вони нумеруються арабськими цифрами: перше число – номер розділу, друге – номер ілюстрації або таблиці в розділі. Дозволяється розміщувати ілюстративний матеріал в додатках до пояснювальної записки. Ілюстрації позначаються словом Рис.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць (рис. 1):

Таблиця 1.1

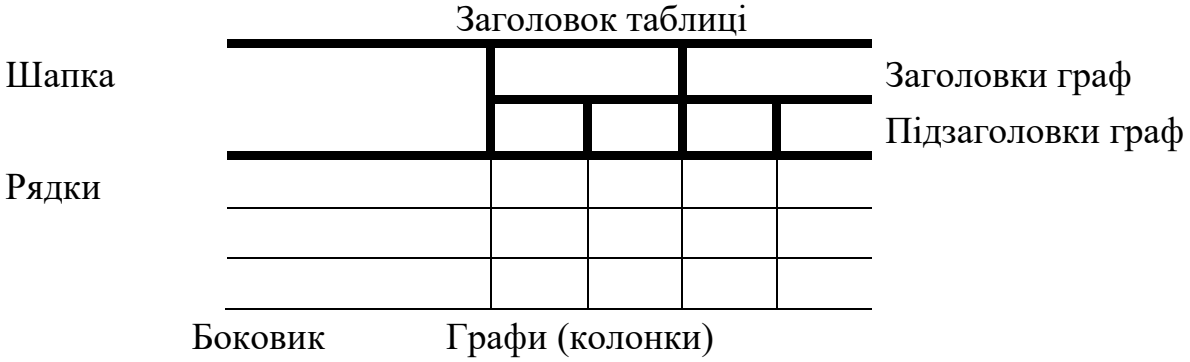

Рис 1. Приклад побудови таблиці

Якщо таблиця розміщується на двох і більше сторінках, то її номер та заголовок вказують лише на першій сторінці, а на усіх наступних над таблицею вказується *Продовження табл. 1.1* (курсив, з великої літери).

Формули нумерують у межах розділу арабськими цифрами справа від формули та заключають у круглі дужки.

Посилання на літературу та інші інформаційні джерела наводять за текстом в квадратних дужках в кінці речення. Наприклад: [5], [12, с.43], де цифрами позначають порядковий номер джерела в переліку літератури та номери сторінок.

Літературні джерела вказуються лише ті, які використані при написанні звіту з практики і, на які є посилання у тексті. Цей список (15 – 20 джерел) подається згідно чинних стандартів, зокрема, ДСТУ 8302:2015.

При оформлені додатків на окремому аркуші друкують великими літерами слово “ДОДАТКИ”. Додатки позначають великими літерами української абетки, починаючи з А, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Після слова “Додаток” друкують літеру, що позначає його послідовність. Кожний додаток слід починати з нової сторінки із зазначенням у верхньому правому курку сторінки слова “Додаток” з його позначенням. Додаток повинен мати заголовок, який друкують симетрично відносно тексту з великої літери окремим рядком.

Всі матеріали кваліфікаційної роботи зшиваються в єдиний документ.

Після перевірки кваліфікаційна робота проходить технічну перевірку на плагіат, експертний аналіз після чого приймається рішення про допуск або доопрацювання. Рішення про допуск дозволяє студенту в подальшому:

- зареєструвати кваліфікаційну роботу на кафедрі;
- отримати відгук керівника;
- отримати рецензію на кваліфікаційну роботу;
- захистити кваліфікаційну роботу перед екзаменаційною комісією.

Кваліфікаційні роботи, які за своїм змістом та оформленням не відповідають установленим вимогам, до захисту в екзаменаційній комісії не допускаються.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Тематика кваліфікаційних робіт формується відповідно до змісту освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини», спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини» та орієнтована на дослідження актуальних проблем міжнародних економічних відносин.

Здобувач вищої освіти може обрати тему із запропонованого переліку або сформулювати власну тему за погодженням із науковим керівником і кафедрою. Тема кваліфікаційної роботи має відповідати освітній програмі, бути актуальною, науково обґрунтованою, мати доступну інформаційну базу та передбачати можливість формулювання практичних рекомендацій.

Рекомендована тематика кваліфікаційних робіт

1. Вплив змін митних процедур та міжнародних торговельних угод на діяльність українських підприємств.
2. Вплив санкційної політики ЄС та США на зовнішньоторговельні операції українських підприємств.
3. Вплив цифрових платформ на глобальні ланцюги поставок та участь України в них.
4. Використання цифрових платформ та електронної комерції у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.
5. Використання штучного інтелекту в міжнародній торгівлі та логістиці.
6. Цифровізація зовнішньоекономічної діяльності підприємств: міжнародний досвід та українські реалії.
7. Роль електронної комерції у розвитку міжнародного бізнесу.

8. Трансформація міжнародного бізнесу в умовах глобальної турбулентності.
9. Етика та корпоративна соціальна відповідальність у міжнародному бізнесі.
10. Впровадження принципів ESG у діяльність українських компаній: міжнародний досвід та перспективи.
11. Європейський зелений курс: нові можливості та виклики для українських експортерів.
12. Вплив екологічних стандартів ЄС на зовнішньоторговельну діяльність українських підприємств.
13. Стратегії диверсифікації експорту України в умовах глобальної нестабільності.
14. Торговельна політика ЄС у відносинах із країнами Східного партнерства.
15. Стратегічне партнерство України у торговельно-економічній сфері з країнами ЄС.
16. Стратегічне партнерство України у торговельно-економічній сфері з країнами Азії.
17. Стратегічне партнерство України у торговельно-економічній сфері з країнами Північної Америки.
18. Стратегічне партнерство України у торговельно-економічній сфері з інтеграційними об’єднаннями.
19. Розвиток міжнародної економічної інтеграції України в умовах європейського вибору.
20. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток зовнішньої торгівлі України.
21. Можливості та ризики участі України у міжнародних економічних інтеграційних процесах.
22. Міжнародний агробізнес як чинник зміцнення позицій України на світових ринках.
23. Глобальні продовольчі виклики та роль України у забезпеченні продовольчої безпеки світу.
24. Розвиток експортного потенціалу аграрного сектору України в умовах воєнних і повоєнних викликів.
25. Інтеграція українських аграрних підприємств у глобальні ланцюги доданої вартості.
26. Міжнародна конкурентоспроможність української агропродовольчої продукції.

27. Розвиток міжнародної логістики українського експорту в умовах воєнних обмежень.

28. Міжнародні транспортно-логістичні коридори та їх значення для зовнішньої торгівлі України.

29. Вплив глобальних логістичних криз на міжнародну торгівлю України.

30. Роль міжнародних фінансових організацій у післявоєнній відбудові України.

31. Порівняльний аналіз моделей післявоєнної відбудови країн: уроки для України.

32. Міжнародна технічна допомога як інструмент відновлення економіки України.

33. Грантове фінансування як механізм підтримки економічного відновлення України.

34. Міжнародні грантові програми як інструмент розвитку територіальних громад України.

35. Роль міжнародних проєктів у зміцненні економічної спроможності громад.

36. Міжнародна проєктна діяльність закладів вищої освіти як чинник розвитку міжнародних економічних відносин.

37. Фандрайзинг у системі міжнародної проєктної діяльності закладів вищої освіти.

38. Механізми залучення міжнародного фінансування для реалізації освітніх і наукових проєктів.

39. Програми Erasmus+ як інструмент розвитку міжнародної академічної співпраці.

40. Програми Horizon Europe як інструмент інтеграції української науки в європейський дослідницький простір.

41. Міжнародні програми академічної мобільності та їх вплив на формування людського капіталу.

42. Роль програм міжнародного академічного обміну у розвитку міжнародних економічних відносин.

43. Вплив міжнародної освіти на розвиток людського капіталу в умовах глобалізації.

44. Інноваційне підприємництво у системі міжнародних економічних відносин.

45. Академічні бізнес-інкубатори як інструмент розвитку міжнародного підприємництва.

46. Стартап-екосистеми у міжнародному бізнес-середовищі: досвід ЄС та перспективи для України.

47. Роль інноваційних хабів у розвитку міжнародної проєктної та підприємницької діяльності.

48. Глобальні фінансові ринки та їх вплив на національну економіку.

49. Фінансова глобалізація та її наслідки для країн з відкритою економікою.

50. Цифрові фінансові інструменти у міжнародних економічних відносинах.

51. Участь України у програмах МВФ: виклики, результати та перспективи.

52. Роль міжнародних фінансових інституцій у підтримці макроекономічної стабільності України.

53. Національні системи фінансового моніторингу: міжнародний досвід та оцінка ефективності.

54. Роль міжнародних фінансових інституцій у моніторингу санкцій та протидії відмиванню коштів.

55. Економічні санкції в системі регулювання міжнародних економічних відносин.

56. Ефективність санкцій як інструменту зовнішньоекономічного впливу.

57. Санкційна політика як інструмент геоекономічної конкуренції.

58. Вплив санкцій на трансформацію міжнародних торговельних потоків.

59. Економічна безпека України у системі міжнародних економічних відносин.

60. Геоекономічні ризики для України в умовах глобальної нестабільності.

61. Інструменти протидії економічним кризам у глобальному середовищі.

62. Міжнародна економічна стійкість країн в умовах воєнних і глобальних викликів.

63. Резильєнтність міжнародної економіки в умовах кризових трансформацій.

64. Міжнародна міграція як чинник трансформації ринків праці.

65. Вплив міжнародної міграції на ринки праці приймаючих країн: економічні та соціальні аспекти.

66. Взаємозв’язок між міграційною політикою та демографічною

ситуацією у країнах Центральної та Східної Європи.

67. Інтеграція українських біженців у ринки праці ЄС: економічні наслідки та виклики.

68. Інтеграція українських біженців у ринок праці Польщі: економічні результати та проблеми адаптації.

69. Інтеграція українських біженців у ринок праці Німеччини: економічні результати та проблеми адаптації.

70. Порівняльний аналіз національних програм інтеграції українських біженців у Польщі, Німеччині та Чехії.

71. Грошові перекази мігрантів як чинник економічної стабільності країни-реципієнта.

72. Перспективи повернення трудових мігрантів до України у процесі післявоєнної відбудови.

73. Міграційний капітал українців як ресурс економічного відновлення України.

74. Цифрова дипломатія та її вплив на міжнародні економічні відносини.

75. Економічна дипломатія як інструмент просування національних інтересів України.

76. Роль економічної дипломатії у залученні іноземних інвестицій в Україну.

77. Міжнародний імідж України як чинник розвитку зовнішньоекономічних зв’язків.

78. Публічна дипломатія у системі міжнародного економічного співробітництва.

79. Міжнародні комунікації у просуванні українського експорту.

80. Роль міжнародних рейтингів у формуванні інвестиційної привабливості країни.

81. Інвестиційна привабливість України в умовах воєнних і післявоєнних викликів.

82. Механізми залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України.

83. Вплив міжнародних інвестицій на розвиток регіональної економіки України.

84. Міжнародні державно-приватні партнерства у відновленні інфраструктури України.

85. Міжнародні фінансові механізми підтримки малого та середнього бізнесу в Україні.

86. Розвиток жіночого підприємництва у міжнародних програмах підтримки бізнесу.

87. Молодіжне підприємництво в системі міжнародних грантових і проєктних програм.

88. Соціальне підприємництво як напрям міжнародної донорської підтримки.

89. Сталі фінансові інструменти у міжнародній економіці.

90. Зелена економіка у системі міжнародних економічних відносин.

91. Міжнародне кліматичне фінансування та можливості для України.

92. Роль ЄС у фінансуванні зеленої трансформації економіки України.

93. Адаптація українських підприємств до екологічних вимог міжнародних ринків.

94. Міжнародна конкурентоспроможність України в умовах зеленої трансформації.

95. Глобальні ланцюги доданої вартості та перспективи участі українських підприємств.

96. Релокація бізнесу та зміна географії міжнародних виробничих ланцюгів.

97. Вплив воєнних ризиків на участь України у міжнародних виробничих мережах.

98. Міжнародна торгівля послугами як чинник розвитку економіки України.

99. Експорт ІТ-послуг України в умовах глобальної цифрової економіки.

100. Роль креативних індустрій у міжнародній торгівлі послугами.

101. Освітні послуги у системі міжнародних економічних відносин.

102. Роль міжнародних організацій у регулюванні світової економіки.

103. Трансформація пріоритетів міжнародних економічних організацій в умовах глобальних криз.

104. Роль СОТ у регулюванні міжнародної торгівлі в умовах торговельних конфліктів.

105. Міжнародні економічні конфлікти та механізми їх врегулювання.

106. Геоекономічна конкуренція провідних країн світу та її вплив на Україну.

107. Вплив торговельних війн на розвиток світової економіки.

108. Трансформація світового економічного порядку в умовах глобальної нестабільності.

109. Роль України у формуванні нової архітектури європейської

економічної безпеки.

110. Енергетична безпека у системі міжнародних економічних відносин.

111. Міжнародні енергетичні ринки та їх вплив на економіку України.

112. Відновлювана енергетика як напрям міжнародного інвестиційного співробітництва.

113. Енергетична інтеграція України з ЄС: економічні можливості та виклики.

Наведена тематика є орієнтовною та може уточнюватися відповідно до актуальних тенденцій розвитку міжнародних економічних відносин, наукових інтересів здобувача, тематики науково-дослідної роботи кафедри, потреб стейкхолдерів, результатів практичної підготовки та наявної інформаційної бази дослідження.

7. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота магістра захищається здобувачем другого (магістерського) рівня вищої освіти перед екзаменаційною комісією. Захист кваліфікаційної роботи є формою атестації здобувача та має засвідчити рівень його теоретичної, науково-дослідної, аналітичної та практичної підготовки за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини».

До захисту здобувач готує доповідь, презентацію та, за потреби, роздатковий матеріал для членів екзаменаційної комісії. Презентація та ілюстративні матеріали мають відображати основні результати кваліфікаційної роботи: актуальність теми, мету і завдання дослідження, об’єкт і предмет, методи дослідження, ключові результати теоретичного й аналітичного розділів, основні висновки, елементи наукової новизни, практичне значення та запропоновані рекомендації.

У презентації доцільно використовувати таблиці, графіки, діаграми, схеми, рисунки, карти, результати розрахунків, порівняльні таблиці, моделі, прогнози або інші візуальні матеріали, які підтверджують результати дослідження у сфері міжнародних економічних відносин. Оптимальна кількість слайдів презентації – 8-10.

Захист кваліфікаційної роботи розпочинається з доповіді здобувача, у якій протягом **5-7 хвилин** необхідно стисло викласти:

– актуальність теми дослідження;

– мету, завдання, об’єкт і предмет дослідження;

– структуру кваліфікаційної роботи;

– основні положення теоретико-методичного розділу;

– результати аналітичного дослідження;

– виявлені проблеми, тенденції, ризики або перспективи розвитку досліджуваного об’єкта;

– зміст запропонованих рекомендацій, моделей, прогнозів, проєктних рішень або практичних заходів;

– наукову новизну та практичне значення одержаних результатів;

– можливі напрями використання результатів дослідження у сфері міжнародних економічних відносин, міжнародного бізнесу, зовнішньоекономічної діяльності, європейської інтеграції, міжнародного фінансування, грантової та проєктної діяльності, академічної мобільності, інноваційного підприємництва або інших напрямів відповідно до теми роботи.

На завершення доповіді здобувачеві доцільно зазначити, де саме можуть бути використані результати дослідження, у чому полягає їх практична цінність та яка очікувана соціально-економічна, організаційна, інституційна, проєктна або міжнародна ефективність запропонованих рекомендацій.

Після доповіді члени екзаменаційної комісії можуть ставити здобувачеві запитання з метою з’ясування рівня самостійності виконання кваліфікаційної роботи, глибини опрацювання теми, обґрунтованості висновків, володіння методами дослідження, здатності аргументовано презентувати й захищати отримані результати.

Загальна тривалість захисту однієї кваліфікаційної роботи, включаючи доповідь, відповіді на запитання та обговорення, як правило, не повинна перевищувати 10-15 хвилин.

Після завершення захисту екзаменаційна комісія на закритому засіданні обговорює результати захисту та ухвалює рішення щодо оцінювання кваліфікаційної роботи. У разі розбіжності думок членів комісії вирішальним є голос голови екзаменаційної комісії. Рішення комісії оголошується головою екзаменаційної комісії в день проведення захисту.

Здобувачі, які отримали незадовільну оцінку під час захисту кваліфікаційної роботи, мають право на повторний захист лише після поновлення.

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Оцінювання кваліфікаційної роботи магістра здійснюється за 100-бальною шкалою з урахуванням якості підготовки роботи, її змістового наповнення, рівня наукової обґрунтованості, практичної значущості, дотримання вимог академічної доброчесності та результатів публічного захисту.

Критерій оцінювання	**Максимальна кількість балів**
Відгук наукового керівника	до 10 балів
Рецензія рецензента	до 10 балів
Апробація результатів дослідження: наявність тез доповідей, наукових статей, участь у науково-практичних конференціях, круглих столах, конкурсах наукових робіт, проєктних або грантових заходах за тематикою кваліфікаційної роботи	до 10 балів
Актуальність виконаної роботи, чіткість формулювання мети, завдань, об’єкта, предмета та гіпотези дослідження, наявність наукової новизни та практичної значущості	до 10 балів
Рівень теоретико-методичного обґрунтування проблеми	до 10 балів
Якість аналізу статистичних, аналітичних, нормативно-правових та інших джерел інформації	до 10 балів
Використання сучасних методів наукового дослідження, економічного аналізу, моделювання, прогнозування та цифрових інструментів	до 10 балів
Логічність структури роботи та послідовність викладення матеріалу, обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій	до 10 балів
Презентація результатів дослідження, якість доповіді та ілюстративного матеріалу	до 10 балів
Обговорення результатів дослідження, повнота й аргументованість відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії	до 10 балів
Разом	**100 балів**

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Оцінка за підготовку та захист кваліфікаційної роботи вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти за підписами членів комісії.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Козуб В. О., Горобинська М. В., Доброскок Ю. Б. та ін. Міжнародна економіка : навчально-практичний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. URL: https://repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/32800.

2. Григор'єв Г. С. Міжнародна економіка : практикум. Київ : НаУКМА, 2024. 145 с. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/29604

3. Герасимчук В. Г., Войтко С. В., Серебренніков Б.С., Сакалош Т. В. Міжнародна економіка: підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 532 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_finan/mizhnarodna-ekonomika-2024-herasymchuk-compressed-1.pdf.

4. Абрамова І. В. Євроінтеграційні імперативи трансформації фінансового забезпечення сталого розвитку сільських територіальних громад : монографія. Житомир : ТОВ «Видавничий дім "БукДрук"», 2024. 290 с. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15663514.

5. Філіпенко А. Науково-практичні дослідження міжнародних економічних відносин : навчальний посібник. Київ, 2024. 158 с. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2024-09/%D0%95%D0%BB.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81.%2024%D0%B3.pdf.

6. Бхаттачерджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 173 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/49231/1/Metodolohiia_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzhen_2022.pdf.

7. Пилипенко Г. М. Фірми, ринкові структури та стратегії у світовій економіці : навчальний посібник. Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2023. 104 с. URL: https://etop.nmu.org.ua/ua/.

Додаткові:

8. Абрамова І. В., Недільська Л. В., Куровська Н. О., Мартинюк Г. П. Financial Inclusion in the Context of Sustainable Development of Rural Areas. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2021. Vol. 43, No. 3. P. 328–336. DOI: https://doi.org/10.15544/mts.2021.29.

9. Абрамова І. В., Недільська Л. В., Куровська Н. О. Фінансові важелі державної підтримки сільського розвитку: європейський досвід і вітчизняні реалії. *Проблеми економіки*. 2021. № 3 (49). С. 132–139. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-3-132-139.

10. Грицишен Д. О., Поплавський П. Г. Аналіз бюджету ЄС для

фінансування досліджень та інновацій. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2024. № 20. С. 79–85. DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.9.

11. Грицишен Д. О., Абрамова І. В. Формування та реалізації фінансових механізмів ЄС щодо сталого розвитку сільських громад. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2024. № 20. С. 67–78. DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.8.

12. Мороз Ю., Романчук Л., Абрамова І. Особливості фінансування розвитку сільських громад та територій коштом спільного бюджету ЄС. Society and Security. 2024. № 2–3(3). С. 9–18. DOI: https://doi.org/10.26642/sas-2024-2-3(3)-9-18.

13. Romanchuk L., Abramova I., Moroz Yu., Poplavskyi P., Svitlyshyn I. Funding for sustainable development of rural communities: European experience. Agricultural and Resource Economics. 2024. Vol. 10, No. 4. P. 203–234. DOI: https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.09.

14. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. URL: https://institute.do.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/DSTU_8302_2015-.pdf.

15. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. [Чинний від 2017-07-01]. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/standarts/Zvitu_u_sferi_nauku_DSTU_3008-2015.PDF.

16. Ukrainian Prism. Ukrainian Prism: Foreign Policy 2022 : analytical study. Kyiv : Foreign Policy Council “Ukrainian Prism”; Friedrich-Ebert-Stiftung, 2023. 284 p. URL: https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/20404.pdf.

17. World Trade Organization. World Trade Report 2024: Trade and Inclusiveness. How to Make Trade Work for All. Geneva : WTO, 2024. URL: https://www.wto.org/english/res_e/publications_e/wtr24_e.htm.

18. UNCTAD. World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Government. Geneva : United Nations, 2024. URL: https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024.

19. International Monetary Fund. World Economic Outlook: A Critical Juncture amid Policy Shifts. Washington, DC : IMF, April 2025. URL: https://www.imf.org/en/publications/weo/issues/2025/04/22/world-economic-outlook-april-2025.

20. OECD. OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 1: Tackling

Uncertainty, Reviving Growth. Paris : OECD Publishing, 2025. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/06/oecd-economic-outlook-volume-2025-issue-1_1fd979a8/83363382-en.pdf.

21. World Bank, Government of Ukraine, European Commission, United Nations. Ukraine Fourth Rapid Damage and Needs Assessment — RDNA4: February 2022 – December 2024. Washington, DC : World Bank, 2025. URL: https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/0f04dfe0-41ea-410f-bdd9-4d2bc9d40569.

22. OECD. Strengthening Economic Resilience Following the COVID-19 Crisis: A Firm and Industry Perspective. Paris : OECD Publishing, 2021. URL: https://www.oecd.org/en/publications/strengthening-economic-resilience-following-the-covid-19-crisis_2a7081d8-en.html.

23. European Commission. Carbon Border Adjustment Mechanism. 2023–2026. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en.

9. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. European Commission. EU Funding & Tenders Portal. URL: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/.

2. European Commission. Horizon Europe. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en.

3. National Erasmus+ Office in Ukraine. Erasmus+ opportunities for organisations. URL: https://erasmusplus.org.ua/en/opportunities/opportunities-for-organisations/.

4. National Erasmus+ Office in Ukraine. Project database. URL: https://erasmusplus.org.ua/en/project-database/.

5. Horizon Europe Office in Ukraine. National Contact Points Horizon Europe in Ukraine. URL: https://horizon-europe.org.ua/en/heo-in-ua/ncp/list/.

6. CORDIS. EU Research Results. URL: https://cordis.europa.eu/projects.

7. EU Neighbours East. Opportunities. URL: https://euneighbourseast.eu/opportunities/.

8. House of Europe. Гранти, обміни та професійні можливості. URL: https://houseofeurope.org.ua/.

9. UNDP Ukraine. Grants and Opportunities. URL: https://www.undp.org/ukraine/grants-and-opportunities.

10. DAAD Ukraine. Scholarship Database. URL: https://www.daad-ukraine.org/en/find-funding/daad-scholarship-database/.

11. British Council Ukraine. Programmes and opportunities. URL:

https://www.britishcouncil.org.ua/en.

12. Creative Europe Desk Ukraine. Можливості програми “Креативна Європа”. URL: https://creativeeurope.in.ua/.

13. Ресурсний центр ГУРТ. Гранти. URL: https://gurt.org.ua/news/grants/.

14. Громадський Простір. Конкурси. URL: https://www.prostir.ua/category/grants/.

15. Дія.Бізнес. Фінансування та програми підтримки бізнесу. URL: https://business.diia.gov.ua/finance/programs.

16. Granty.org.ua. Грантові конкурси. URL: https://granty.org.ua/grantovi-konkursy.

17. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/.

18. Міністерство економіки України. Офіційний вебсайт. URL: https://me.gov.ua/.

19. Міністерство закордонних справ України. Офіційний вебсайт. URL: https://mfa.gov.ua/.

20. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/.

21. Національний банк України. Статистика. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic.

22. Державна митна служба України. Статистика та реєстри. URL: https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri.

23. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Електронні наукові інформаційні ресурси. URL: http://www.nbuv.gov.ua/.

24. Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка». URL: http://eztuir.ztu.edu.ua/.

25. Google Scholar. Пошукова система наукових публікацій. URL: https://scholar.google.com/.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО АРКУША

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту

КУЧМА Віктор Володимирович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ТЕМУ:
«ПЕРСПЕКТИВИ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОКОПЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ НА МІЖНАРОДНІ РИНКИ»

(представлена на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація С1.02 «Міжнародні економічні відносини»)

Кваліфікація: магістр з економіки та міжнародних економічних відносин за спеціалізацією «Міжнародні економічні відносини»

Допущено до
захисту протокол
№_____від _____

зав. кафедри міжнародних
відносин і політичного
менеджменту
д.е.н., доц., Ірина ГРАБЧУК
_____
(підпис)

Керівник роботи:
д.е.н., доц. Абрамова І.В.
_____
(підпис)

Рецензент:
д.е.н., доц., Ірина ГРАБЧУК

_____
(підпис)

Житомир 2025

ДОДАТОК Б

ПРИКЛАД ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

«РОЗВИТОК ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ»

ЗМІСТ

ВСТУП
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ
1.1. Економічна сутність експортного потенціалу підприємств у системі міжнародних економічних відносин
1.2. Особливості функціонування підприємств молокопереробної галузі на міжнародних ринках
1.3. Інституційне, регуляторне та торговельне середовище експорту молочної продукції в умовах європейської інтеграції України
Висновки до розділу 1
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ
2.1. Сучасний стан і тенденції розвитку світового та українського ринку молочної продукції
2.2. Оцінка експортного потенціалу АТ «Житомирський маслозавод» у контексті виходу на міжнародні ринки
2.3. Аналіз конкурентного середовища, бар’єрів і ризиків міжнародної діяльності українських молокопереробних підприємств
Висновки до розділу 2
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ
3.1. Обґрунтування перспективних міжнародних ринків збуту для продукції молокопереробних підприємств України
3.2. Фінансові, грантові та інституційні інструменти підтримки виходу українських підприємств на зовнішні ринки
3.3. Розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності та інтеграції підприємств молокопереробної галузі у глобальні ланцюги доданої вартості
Висновки до розділу 3
ВИСНОВКИ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

ДОДАТОК В
ПРИКЛАД АНОТАЦІЙ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

АНОТАЦІЯ

Кучма В.В. Розвиток експортного потенціалу підприємств молокопереробної галузі України на міжнародних ринках. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота подана на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізацією С1.02 «Міжнародні економічні відносини», освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2025.

У кваліфікаційній роботі магістра досліджено теоретико-методичні та прикладні засади розвитку експортного потенціалу підприємств молокопереробної галузі України на міжнародних ринках. Розкрито економічну сутність експортного потенціалу підприємства у системі міжнародних економічних відносин, визначено особливості функціонування молокопереробних підприємств в умовах глобальної конкуренції, європейської інтеграції та трансформації міжнародних товарних ринків.

У роботі проаналізовано сучасний стан світового та українського ринку молочної продукції, здійснено оцінку експортного потенціалу підприємств молокопереробної галузі України, виявлено основні чинники, що стримують розширення їх присутності на міжнародних ринках. Особливу увагу приділено аналізу конкурентного середовища, регуляторних вимог, торговельних бар’єрів, логістичних обмежень і фінансових інструментів підтримки експорту.

За результатами дослідження обґрунтовано напрями активізації експортної діяльності підприємств молокопереробної галузі України, зокрема шляхом удосконалення експортної стратегії, посилення конкурентних переваг, адаптації продукції до вимог міжнародних ринків, використання інструментів міжнародного фінансування, грантової підтримки та інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій підприємствами

молокопереробної галузі України під час розроблення експортної стратегії, вибору перспективних міжнародних ринків збуту, формування партнерств і залучення фінансових ресурсів для розширення зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини, експортний потенціал, міжнародні ринки, молокопереробна галузь, зовнішньоекономічна діяльність, міжнародна торгівля, конкурентоспроможність, грантове фінансування, глобальні ланцюги доданої вартості.

ABSTRACT

Kuchma V.V. Development of the Export Potential of Ukrainian Dairy Processing Enterprises in International Markets. – Manuscript.

The master's qualification thesis is submitted for obtaining the Master's degree in specialty C1 "Economics and International Economic Relations (by specializations)", specialization C1.02 "International Economic Relations", educational and professional programme "International Economic Relations". – Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2025.

The master's qualification thesis examines theoretical, methodological and applied aspects of developing the export potential of Ukrainian dairy processing enterprises in international markets. The paper reveals the economic essence of the export potential of an enterprise within the system of international economic relations and identifies the specific features of dairy processing enterprises under conditions of global competition, European integration and transformation of international commodity markets.

The thesis analyses the current state of the global and Ukrainian dairy markets, assesses the export potential of Ukrainian dairy processing enterprises and identifies the key factors limiting their expansion in international markets. Special attention is paid to the analysis of the competitive environment, regulatory requirements, trade barriers, logistics constraints and financial instruments supporting export activity.

Based on the research results, the thesis substantiates directions for intensifying the export activity of Ukrainian dairy processing enterprises, in particular through improving export strategies, strengthening competitive

advantages, adapting products to international market requirements, using international financing instruments, grant support and integrating enterprises into global value chains.

The practical significance of the obtained results lies in the possibility of using the proposed recommendations by Ukrainian dairy processing enterprises in developing export strategies, selecting promising international target markets, building partnerships and attracting financial resources to expand foreign economic activity.

Keywords: international economic relations, export potential, international markets, dairy processing industry, foreign economic activity, international trade, competitiveness, grant financing, global value chains.